

Н. В. Бугайчук,
аспірант, Національний інститут стратегічних досліджень
ORCID ID: 0000-0003-3978-0991

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.9.109

МОНІТОРИНГ РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

N. Buhaichuk,
postgraduate student, The National Institute for Strategic Studies

MONITORING OF THE DEVELOPMENT OF THE HOUSING AND COMMUNAL INFRASTRUCTURE OF UKRAINE IN THE SYSTEM OF EVALUATION OF THE LEVEL OF THE ECONOMIC SECURITY

У статті досліджено рівень розвитку житлово-комунальної інфраструктури України в розрізі її функціональних складових, а саме: житлового фонду, благоустрою житлового фонду та благоустрою прибудинкових територій. Виявлено основні загрози розвитку житлово-комунальної інфраструктури та формуванню сприятливого середовища для проживання населення держави. Проаналізовано індикатори розвитку складників житлово-комунальної інфраструктури та виявлено, що рівень розвитку житлово-комунальної інфраструктури в Україні є досить низьким. Обґрунтовано, що низький рівень доступності житла та забезпеченості громадян комфортними умовами проживання впливають не тільки на їх матеріальне становище та якість життя, але і на забруднення навколишнього середовища, зниження рівня здоров'я населення та низьке соціальне благополуччя. Проаналізовано вплив розвитку житлово-комунальної інфраструктури на забезпечення економічної безпеки держави через задоволення потреби людини у якісному житті.

The level of the development of the housing and communal infrastructure of Ukraine in terms of its functional components, namely: the housing stock, the housing stock improvement and the improvement of land around houses are examined in this article. The indicators of the development of the housing and communal infrastructure components have been analyzed and revealed that the level of the development of the housing and communal infrastructure in Ukraine is quite low, which is caused by the insufficiently effective policy of its facilities management, low quality of services, technology obsolescence, low energy efficiency and material cost-effectiveness, violation of the order of commissioning of buildings, lack of quality of the housing and communal services to European standards, high level of the monopolization of services, low indicators of population living space, which are equipped in water supply, etc.

In this article have revealed the main threats to the development of the housing and communal infrastructure and the creation of a favorable environment for living of the population of the state that are environmental pollution, poor hygiene, reduced health and low social well-being, inefficient distribution of costs and productivity, lack of involvement of new technologies, corruption, lack of public awareness of the state of home improvement facilities, low level of population mobility, high housing prices and rents, etc.

It is justified that the low level of the housing affordability and providing citizens with comfortable living conditions affect not only their financial position and quality of life but also environmental pollution, diminished population health, and low social well-being. The influence of the development of the housing and communal infrastructure on ensuring the economic security of the state through meeting the human need for quality housing has been analyzed. The basic directions for further research of the housing and communal infrastructure for improving the efficiency of public administration and control in the sphere of the housing and communal services have been identified.

Ключові слова: економічна безпека, житлово-комунальна інфраструктура, житловий фонд, благоустрій житлового фонду, якість життя населення.

Key word: economic security, housing and communal infrastructure, housing stock, housing stock improvement, quality of life of the population.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Створення достойних та комфортних умов для життєзабезпечення населення держави, як-от: забезпечення житлом, благоустрій житлового фонду, благоустрій прибудинкових територій, є об'єктом формування житлово-комунальної інфраструктури держави. Поза сумнівом, житлово-комунальна інфраструктура вимагає складного та багатогранного управління її об'єктами. Однак накопичення проблем попередніх років, відсутність дієвих реформ, неефективні взаємовідносини між суб'єктами житлово-комунальної інфраструктури, значний вплив політичних загроз на процеси управління призвело до зниження якості житлово-комунальних послуг.

Відтак варто проаналізувати наслідки прояву вказаних вище ризиків розвитку житлово-комунальної інфраструктури, що зумовлюють неспроможність житлово-комунальної інфраструктури повністю задовільнити потреби населення в комфортних умовах проживання та сприяють на погіршення стану соціальної безпеки та економічної безпеки загалом.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми соціальної безпеки як складової економічної безпеки держави приділено увагу в наукових працях О. Власюка, А. Сухорукова, Ю. Харазішвілі та ін. Економічну сутність та методологію оцінки рівня соціальної безпеки досліджували такі науковці: О. Іляш, О. Коваль, Т. Поснова та багато ін. Економічну сутність житлово-комунальної інфраструктури та оцінку її стану досліджували такі науковці: І. Кінаш, В. Куценко, С. Плотницька, Я. Остафійчук, А. Мельничук, М. Сухонос та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць із цієї тематики, досі залишаються недостатньо дослідженими вплив ризиків незадовільного рівня розвитку житлово-комунальної інфраструктури в розрізі її складових на забезпечення економічної безпеки держави.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз основних системних ризиків розвитку житлово-комунальної інфраструктури і визначення їх впливу на економічну безпеку держави.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для стимулювання соціально-економічного розвитку необхідною умовою виступає забезпеченість первинних потреб населення через життєзабезпечуючу складову соціальної інфраструктури — житлово-комунальну інфраструктуру. Відтак пріоритетним завданням політики забезпечення економічної безпеки повинно виступати вирішення проблем достойних умов життєдіяльності населення через забезпечення належного функціонування житлово-комунальної інфраструктури, яка спрямована на створення комфортних умов для відтворення та життєзабезпечення населення.

Таким чином, розвиток житлово-комунальної інфраструктури сприятиме покращенню якості послуг із забезпечення комфортних умов для проживання та задоволення житлово-комунальних потреб населення. Так, погоджуючись із В. Куценко, що [3, с. 375] житлово-комунальна інфраструктура — це комплекс установ та організацій, які забезпечують процес задоволення потреб населення в житлово-комунальних послугах, спрямована на створення умов та належного рівня життєдіяльності населення і водночас забезпечує комунальне обслуговування виробництв та соціальних об'єктів. Вона складається із сукупності сфер діяльності для забезпечення комфортного та безпечного проживання людей за рахунок утримання та ремонту житлового фонду та надійної інженерної та комунальної інфраструктури.

Провідними галузями житлово-комунальної інфраструктури, як-от: житловий фонд, санітарно-технічні підприємств, служби інженерних мереж та споруд,

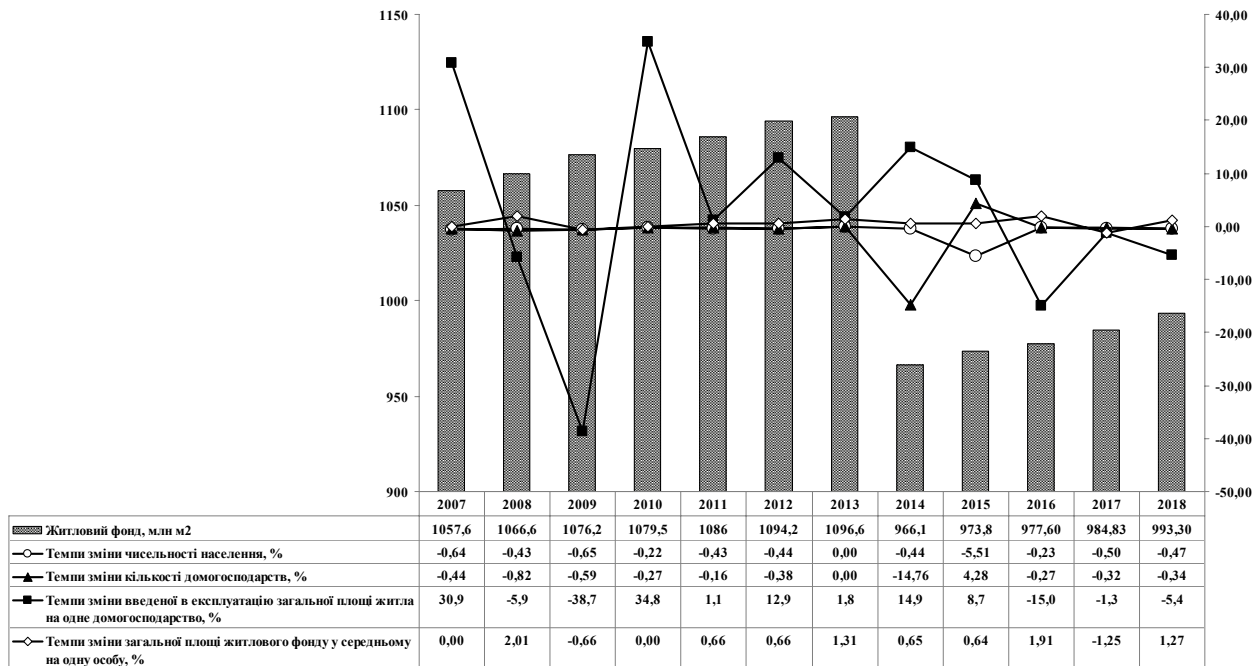

Рис. 1. Зміна кількості населення, домогосподарств та житлового фонду України за 2007—2018 рр.

Джерело: складено автором відповідно до [5].

енергетична інфраструктура, забезпечується якісне функціонування житлового фонду, а відтак першочергові потреби населення в достойних умовах проживання. Системні ризики та загрози розвитку житлово-комунальної інфраструктури умовно можна поділити на три блоки: ризики та загрози житловому фонду, ризики та загрози благоустрою житлового фонду і ризики та загрози зовнішньому благоустрою прибудинкових територій. Так, недолікам прояву системних ризиків та загроз житлового фонду проявляються в низькій якості прийняття в експлуатацію житлової площі, високому рівні незаконного будівництва, невідповідності якості житлово-комунальних послуг міжнародним вимогам і стандартам, нестабільності ринку нерухомості тощо.

Прояв системних ризиків та загроз благоустрою житлового фонду призведуть до низької якості житлово-комунальних послуг, високої регіональної диференціації стану забезпеченості та якості надання житлово-комунальних послуг, неспроможності підприємств ефективно працювати в ринкових умовах, зношеності основних фондів та їх низької ефективності, питомі витрати енергетичних ресурсів під час виробництва та надання житлово-комунальних послуг тощо. Наслідками прояву системних ризиків та загроз зовнішньому благоустрою прибудинкових територій стануть проблеми утилізації побутових відходів та високий рівень забруднення навколишнього середовища, виникнення несанкціонованих звалищ, несанкціоноване вирубування зелених насаджень, питомі витрати електроенергії через неефективне управління процесами зовнішнього освітлення населених пунктів тощо.

Варто зазначити, що низький рівень розвитку житлового фонду в Україні зумовлений недостатньо ефективною політикою управління його об'єктами, низькою якістю послуг, застарілістю технологій, низькою енергоефективністю та зношеністю матеріально-технічної бази, невідповідністю якості житлово-комунальних послуг європейським стандартам, високим рівнем монополізації послуг тощо. Так, головними загрозами розвитку сектору житлового будівництва та погіршення житлових умов населення України виступають недоліки розвитку першого, зокрема: порушення порядку прийняття в експлуатацію будинків, низькі показники забез-

печеності населення житловою площею, обладнаною водопостачанням і водовідведенням та інші.

Дані рис. 1 свідчать про те, що у зв'язку із політичною кризою, анексією Криму та деескалацією конфлікту на Сході України у 2013—2015 рр., житловий фонд у 2014 р. склав 966,1 млн м², що на 11,9% менше ніж у попередньому році. Зауважимо, що в 2015 р. темпи зміни кількості домогосподарств перевищували темпи зміни житлового фонду, що свідчить про неспроможність домогосподарств забезпечити себе якісним та доступним житлом. Так, чисельність домогосподарств у 2015 р. збільшилася на 4,3% в порівнянні з попереднім роком, при цьому середній розмір домогосподарств у 2015 р. склав 2,56 особи, а житловий фонд збільшився всього на 0,8%, в тому числі у середньому на одну особу на 0,6%. Варто зазначити, що протягом 2016—2018 рр. спостерігається значне зниження введення в експлуатацію площі житла на одне домогосподарство. Так, у 2016 р. було введено експлуатацію 0,6 м² житлової площі на одне домогосподарство, що на 15% менше в порівнянні із попереднім роком.

Відтак, незважаючи на діючу на сьогодні в Україні політику доступного житла, виникає загроза значної частини незабезпеченого населення у відсутності доступу до власного житла, що викликана зменшенням бюджетного фінансування будівництва соціального житла та зубожінням населення. Протягом 2006—2014 рр. довіра населення до держави в питанні отримання житла значно впала, про що свідчить зменшення кількості сімей та самотніх громадян, що перебувають на квартирному обліку. Так, в 2014 р. їх кількість зменшилася на 18,7% в порівнянні із попереднім роком, а кількість сімей та самотніх громадян, що отримали житло в 2014 р. зменшилася на 50% в порівнянні із попереднім роком (Відповідно до наказу Держстату від 11.08.2015 № 185 — дані щодо квартирної черги та надання житла, починаючи зі звіту за 2015, органи державної статистики не збирають).

Зауважимо, що загроза зниження якості та доступності житла є вагомою ризиком, який впливає на зменшення чисельності населення через обмежувачий фактор народжуваності при плануванні сім'ї. Відтак відповідно до Постанови КМУ "Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального

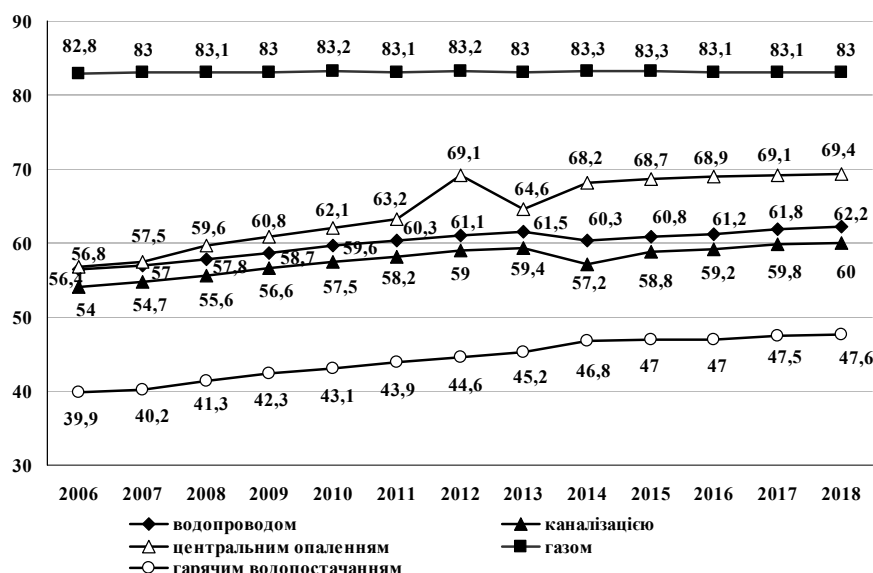

Рис. 2. Індикатори забезпечення благоустроєм житлового фонду України за 2006–2018 рр.

Джерело: складено автором відповідно до [5].

обслуговування" від 6 серпня 2014 р. № 409 [2], нормативним показником рівня забезпечення житловою площею населення є 21 м². Загальна площа житлового фонду у середньому на одну особу в Україні протягом 2010–2018 рр. не зазнала значних змін, однак, рівень забезпечення житловою площею на одного мешканця не відповідає українським стандартам і складає тільки 16 м² у 2018 р. У порівнянні із Європейськими країнами спостерігаємо значний розрив, так, на одного жителя Литви припадає 30,9 м² житлової площі, Фінляндії — 36,2 м², Німеччини — 39,4 м², Данії — 54,4 м², Польщі — 24,7 м² [1, с. 48].

Вивчення загроз обмеженого житлового простору на стан та діяльність людини перебуває у фокусі міждисциплінарних досліджень уже понад півстоліття. Американський учений Ірвін Альтман довів, що перенаселення житла зменшує можливість задовольняти життєво необхідні потреби, доступ до окремих побутових об'єктів житла (туалет, ванна/душ, телевізор тощо), підвищує кількість соціальних контактів осіб, що призводить до міжособистісної агресії, розпаду сім'ї, психологічних стресів і фізичних хвороб. Зрозуміло, що проблема перенаселеності житла виходить далеко за межі соціальної та психологічної. У контексті економічної безпеки систем життєзабезпечення аналіз цього показника відображає здатність до збереження, відновлення і покращення здоров'я і збільшення соціально-трудоного потенціалу людини [4, с. 65–66].

Як було зазначено вище, кількість введеної в експлуатацію житлової площі на одне домогосподарство останні три роки зберігають тенденцію до зниження, це свідчить про зменшення кількості побудованого житла. Так, найбільші обсяги введення в експлуатацію житла зафіксовані в 1960–1990 рр. — 575 млн м² житла, що складає близько 58,8 % нинішнього житлового фонду України. Враховуючи, що термін експлуатації тонкостінних панельних будинків тоді був визначений у 50–60 років, питання безпеки експлуатації цих будинків набуває актуальності вже в поточному десятилітті. За приблизними розрахунками, середньорічним пороговим показником будівництва повинно бути 18 млн м² зданих в експлуатацію житлових приміщень [4, с. 67]. Зауважимо, що після приблизно 50 років, фізичний знос будинку починає наростати прискорено, особливо це помітно на будинках, якість експлуатації яких не відповідає нормам, тобто поточні та капітальні ремонти або не проводяться, або проводяться несвоєчасно та не належним способом [7, с. 52]. Варто зазначити, що за останні 10 ро-

ків було збудовано лише 10,3 % загальної площі житлового фонду станом на 2018 р. Так, в Київській (1 541 015 м²) та Львівській (897 323 м²) областях було введено найбільшу кількість загальної площі житла в 2018 р., а в Кіровоградській (48 028 м²), Донецькій (40 584 м²) та Луганській (15 975 м²) областях — найменшу кількість.

Найвний житловий фонд потребує проведення значних обсягів робіт з його ремонту та реконструкції. Так, більша частина житлового фонду України перебуває в незадовільному технічному стані через недостатнє фінансування заходів щодо його утримання; зберігається тенденція передчасного старіння житлового фонду. Житловий фонд будинків першої масової забудови, який характеризується найгіршими експлуатаційними характеристиками, складає близько 72 млн м². Фактично кожен четвертий міський житель мешкає в житлових приміщеннях, які мають незадовільний технічний стан та вичерпали свій експлуатаційний ресурс [7, с. 52]. В 2018 р. загалом по Україні до категорії ветхих та аварійних житлових будинків віднесено 45 539 будинків загальною площею 4 305 154 м², а це 0,30 %, у якому постійно проживають 59 749 мешканців. Так, у 2018 р. найбільше ветхих та аварійних будинків у міських поселеннях зафіксовано в Харківській (0,86%), Житомирській (0,66%) та Одеській (0,54%) областях; у сільській місцевості найбільше ветхих та аварійних будинків зафіксовано у Донецькій (2,01%), Сумській (1,61%), Одеській (1,49%) та Полтавській (1,21%) областях. В ЄС аварійність житлового фонду розраховується, як питома вага населення, котре проживає в помешканнях, де протікає дах, зіпсовані вологою стіни, підлога або фундамент, гнилі віконні рами. Відтак в Україні кожен третій будинок потребує поточного або капітального ремонту. Постійний брак коштів на ремонтні роботи (насамперед для будинків у комунальній власності) призводить до технічної зношеності житла та відповідно втрат води, тепла, руйнування споруд, несанкціонованого скиду каналізаційних вод і збільшення витрат мешканців будинків на забезпечення власних побутових умов [4, с. 66].

Якість житлового фонду визначають і показниками його оснащеності водопроводом, каналізацією, опаленням, прямим водопостачанням. Так, низький рівень якості житлового фонду створює загрози економічній безпеці через забруднення навколишнього середовища, поганою гігієною, зниження рівня здоров'я населення та низьким соціальним благополуччям.

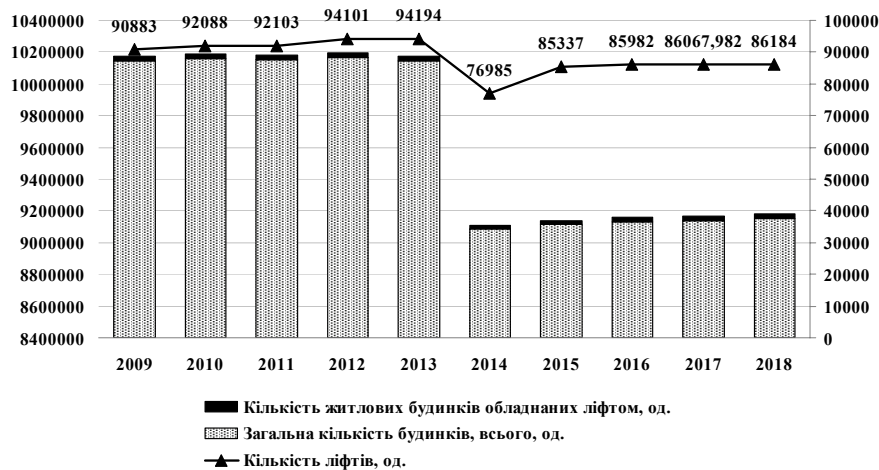

Рис. 3. Рівень оснащення житлового фонду України ліфтовим парком у 2009—2018 рр.

Джерело: складено автором відповідно до [6].

Благоустрій загальної площі житла, а саме водопроводом, каналізацією, центральним опаленням, газом та гарячим водопостачанням загалом по Україні за останні 10 років не зазнав значних змін (рис. 2). Так, майже без змін залишилися питома вага загальної площі житла обладнаної водопроводом та каналізацією і протягом 2006—2018 рр. варіює в межах 56,4—62,2% та 54—60% відповідно. Низька забезпеченість населення якісною питною водою є загрозою національній безпеці України через підвищення захворюваності населення на типові кишкові інфекційні захворювання, крім того на ряд вірусних захворювань, а саме: гепатит А, ротавірусний ентерит, поліомієліт тощо. Низька якість питного водопостачання вже обладнаної житлової площі зумовлена високим рівнем зношеності комунальних систем водозабезпечення та водовідведення, втратою значного обсягу підготовленої води, хімічним та бактеріологічним забрудненням водних об'єктів, недостатнім очищенням підготовленої води.

Центральним опаленням обладнано 68,2—69,4% житлової площі протягом 2014—2018 рр. Однак варто зауважити, що у зв'язку із підвищенням тарифів мешканці почали переходити на систему індивідуального опалення, однак, значна частина будинків не обладнана необхідними витяжками під індивідуальні котли для кожної квартири, така ситуація несе загрози для особистісної безпеки мешканців. Відтак необхідно привести тарифи до економічно обгрунтованого рівня, що зумовить зниження тінювих схем та корупції у сфері теплостачання.

Зауважимо, що благоустрій житлового фонду України не відповідає європейським стандартам, так, питома вага обладнаної загальної площі приміщень водопроводом та каналізацією в 2016 р. у Польщі складає 96,8% та 93,7% відповідно, у Латвії — 91,4% та 90% відповідно (рис. 3). Відтак український житловий фонд не забезпечений водопроводом та каналізацією більше ніж на 30% в порівнянні із Польщею та Латвією, що свідчить про недотримання важливих санітарних норм. Варто зазначити, що в Польщі та Латвії оснащення житлового фонду газом (для підігріву води та приготування їжі тощо) складає 55,5% та 48,6% відповідно, це свідчить економію використання природного газу за рахунок скорочення його споживання у побутових цілях та переходу на електричні прилади для приготування їжі, а також скорочення небезпек для особистісної безпеки мешканців, пов'язаних із витоком газу. В 2016 р. оснащення житлового фонду газом в Україні складало 83,1%, це свідчить про не економію населенням природного газу. Зазначимо, що в Латвії у 2016 р. гарячим водопостачанням було оснащено 83,8% житлового фонду, в той час як в Україні тільки 47%.

Варто зазначити, що в регіональному розрізі найвищий рівень розвитку житлового фонду за індикаторами забезпечення благоустроєм житлового фонду спостерігаємо тільки в Закарпатській області, так, відсоток оснащення водопроводом та каналізацією перевищує 75%. Найгірший рівень розвитку — у Чернівецькій, Кіровоградській, Хмельницькій, Черкаській, Вінницькій та Житомирській областях і загалом складає менше ніж 50%. Загалом можна спостерігати досить високий рівень розвитку оснащення житлової площі центральним опаленням та газом по всіх областях. Однак варто зауважити, що на сьогодні спостерігається масова експлуатація морально застарілого та фізично зношеного обладнання для забезпечення оснащення благоустроєм житлового фонду, що спонукає до розроблення державних програм в сфері модернізації та реконструкції благоустрою житлового фонду, адже саме аварійність інфраструктурних мереж призводить до значних втрат ресурсів та забруднення навколишнього середовища. Питома вага оснащення житлового фонду гарячим водопостачанням в більшості областях складає менше 50%, що свідчить про те, що більшість населення використовує бойлерні установки або газові та електроплити для нагріву води.

Індикатором забезпечення якісного благоустрою житлового фонду є стан ліфтового парку. Рівень оснащення житлового фонду України ліфтовим парком відображено на рисунку 3.

Таким чином, ліфтовим парком оснащено тільки 0,30% житлового фонду України в 2018 р. склали 27 066 будинків, а кількість ліфтів — 86 184 од. Зауважимо, що темпи старіння житлового фонду також визначається станом його ліфтового парку. Так, станом на 01.01.2019 кількість ліфтів, які мають термін експлуатації 25 і більше років, становить 55 365 од., що складає 64% ліфтового парку України. Практично у всіх регіонах України у занедбаному стані перебувають диспетчерські системи. Більшість їх відпрацювали 20 і більше років та потребують заміни або модернізації. Варто зазначити, що практично не будуються і не вводяться в експлуатацію нові диспетчерські системи, що зумовило до зменшення кількості диспетчеризованих ліфтів в Україні з 80% у 1994 році до 64% — нині. За оперативними даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства модернізації потребують 5 844 ліфти на загальну суму 1 123,3 млн гривень; заміни — 6 447 ліфти на загальну суму 4 421,4 млн гривень [6].

Варто зазначити, що формування сприятливого середовища для проживання населення держави зумовлене забезпеченням комфортності та безпечності умов для підтримання здоров'я населення через якісне фун-

кціонування сфери зовнішнього благоустрою прибудинкових територій. Водночас в Україні на сьогодні спостерігаються значна кількість небезпек функціонування сфери прибудинкового благоустрою населення, які пов'язані із неефективністю розподілу витрат та продуктивністю праці, відсутністю залучення нових технологій, недостатнім рівнем контролю, корупцією, недостатньою поінформованістю громадян про стан об'єктів прибудинкового благоустрою тощо. Так, загрозами розвитку благоустрою прибудинкових територій у сфері поводження із твердими побутовими відходами є збільшення кількості полігонів та звалищ, які не відповідають нормам екологічної безпеки, що протягом 2015—2017 рр. стабільно збільшувалася, і 2018 р. склала 30,1%; зношеністю спецтранспорту в 2018 р., що складає 65,2%; збільшення рівня охоплення домогосподарств несанкціонованими звалищами на 18,9% у 2018 р. порівняно із 2014 р. Відтак зростання обсягів утворення відходів, у тому числі хімічно небезпечних, збільшення площі несанкціонованих звалищ, відсутність системи роздільного збирання ТПВ та недосконалість економічних механізмів стимулювання використання відходів як вторинної сировини у державі втрачаються значні матеріальні ресурси при збільшенні негативного впливу відходів на екологічну безпеку держави та безпосередньо на здоров'я населення.

Загрозами розвитку благоустрою прибудинкових територій в галузі поховань є зростанням вартості одного поховання більше ніж у 2 р. Також необхідно акцентувати увагу на сучасних проблемах похоронної галузі. Так, на сьогодні загроза відсутності екологічного вдосконалення в галузі поховання, відсутності будівництва достатньої кількості крематоріїв, відсутності місць для поховань у більшості цвинтарів у великих містах, нажива ритуальних служб на горі людей тощо.

Загрозами в сфері паркування, зеленого господарства та зовнішнього освітлення для забезпечення розвитку житлово-комунальної інфраструктури є питома вага місць для паркування інвалідів у 2018 р. всього 9%; незабезпеченість населення місцями для паркування транспортних засобів. Так, у 2018 р. на 10 тис. населення припадало всього 25,2 місця для паркування; зниження рівня охоплення зеленої площі загального користування діяльністю спеціалізованих підприємств у 2018 р. порівняно із 2014 р. на 2,8%; частка витрат на електроенергію, спожиту на зовнішнє освітлення в загальній сумі витрат на його утримання складає в 2018 р. 57,7% та збільшилася на 7,4% в порівнянні із 2014 р. Відтак у зв'язку із браком місць для паркування, спостерігається стихійне паркування транспортних засобів у місцях не призначених для паркування; у зв'язку із зменшенням озеленення виникає ризик збільшення наявності пилу та аерозолів в повітрі, формування мікроклімату, який негативно впливає на здоров'я людей, відсутність місць для активного та пасивного відпочинку, нищення майна мешканців тощо.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

На останок додамо, що проблема забезпеченості населення України житлом має більш глобальний характер ніж низькі показники рівня забезпеченості житлових потреб населення. Так, низька доступність житла для громадян, у зв'язку із високими цінами на житло та його оренду, сприяє збільшенню безробіття зумовлене низьким рівнем мобільності населення. Низька доступність житла негативно впливає не тільки на матеріальне становище та якість життя окремих прошарків населення, але і провокує негативні тенденції демографічної ситуації. Так, значна кількість населення важливим критерієм при народженні дитини обирає наявність комфортних умов для проживання. Низька доступність житла для окремих прошарків населення

підвищує житлову диференціацію негативно відображається на особистій безпеці громадян шляхом утворення злочинних кварталів.

Аналіз індикаторів рівня розвитку житлово-комунальної інфраструктури в розрізі складників дає змогу зробити висновок, що загалом рівень розвитку житлово-комунальної інфраструктури в Україні є досить низьким. Так, низька доступність житла та забезпеченості громадян комфортними умовами проживання впливають не тільки на їх матеріальне становище та якість життя, але і на забруднення навколишнього середовища, зниження рівня здоров'я населення та низьким соціальним благополуччям. Відтак низька доступність житла для громадян України залишає значний негативний відбиток на соціальному самопочутті громадян, що призводить до низки соціальних та економічних криз.

Література:

1. Ona Grazina Rakauskienta, Lina Volodzkienė, Uneven distribution of material living conditions (wealth): lithuanian case // *Torun Business Review* — 2017. — 16 (2) — pp. 33—52.
2. Закон України "Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування" від 6 серпня 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Куценко В.І. Соціальний вектор економічного розвитку: монографія / В. І. Куценко; під наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НАН України Б.М. Данилишина. НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. — К.: Наукова думка, 2010. — 736 с.
4. Мельничук А.Л. Еколого-економічна безпека житлового фонду України / А.Л. Мельничук, Л.О. Ковковський, Б.Б. Мариняк // *Економічний часопис-XXI*. — 2014. — № 9—10 (2). — С. 64—67.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України / Стан ліфтового господарства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/>
7. Сухонос М.К. Аналіз технічного стану житлового фонду України та пропозиції щодо його оцінки / М.К. Сухонос, Т.Г. Молодченко, В. М. Прасол // *Економічний вісник Донбасу*. — 2014. — № 1. — С. 51—55.

References:

1. Kutsenko, V. (2010), *Sotsial'nyj vektor ekonomichnoho rozvytku* [The social vector of economic development], Scientific Thought, Kyiv, Ukraine.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *The Law of Ukraine "On the establishment of state social standards in the field of housing and communal services"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua> (Accessed 6 Sept 2019).
3. Kutsenko, V.I. (2010), *Sotsial'nyj vektor ekonomichnoho rozvytku* [Social vector of economic development], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.
4. Mel'nychuk, A. (2014), "Ecological and economic security of the housing stock in Ukraine", *Ekonomichnyj chasopys-XXI*, vol. 9—10 (2), pp. 64—67.
5. State Statistics Service of Ukraine (2019), "Statistical information", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 6 Sept 2019).
6. The Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine (2019), available at: <http://www.minregion.gov.ua/> (Accessed 6 Sept 2019).
7. Suhonos, M. Molodchenko, T. and Prasol, V. (2014), "Analysis of the Technical State of the Housing Ukraine and Proposals for Evaluation", *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 1, pp. 51—55.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2019 р.